

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

12 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, și de avocatul Rusnac Aliona în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

GASANOV XXXXX, născut la XXXXX, originar din XXXXX și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 25.06.2018 – 09.10.2018;

Instanța de apel: 30.12.2018 – 20.02.2019;

Instanța de recurs: 13.05.2019 – 12.06.2019.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Bălți (sediul central) din 9 octombrie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Gasanov Aghil a fost recunoscut vinovat și condamnat în temeiul art. 145 alin. (2) lit. e¹) și j) Cod penal la 12 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

2. Baza factologică reținută de prima instanță în sarcina inculpatului: „*Gasanov Aghil, la 2 februarie 2018, aproximativ la ora 20:00, având intenția omorului unei persoane, pregătindu-se din timp, a venit din Federația Rusă în Republica Moldova la domiciliul concubinei sale, Voicicovschi A., cu care locuiau împreună în Federația Rusă de 16 ani, a pătruns în gospodăria acesteia amplasată în XXXXX, unde având cu sine un cuțit pregătit din timp, a inițiat un conflict cu victima, apropiindu-se de aceasta i-a aplicat cu cuțitul mai multe lovituri în regiunea cutiei toracice și gât, cauzându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 2018.10C.0078 din 12 aprilie 2018, vătămări corporale grave periculoase pentru viață, cauzate cu deosebită cruzime, în urma cărora a survenit decesul victimei.*”

Având în vedere starea de fapt expusă, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, acțiunile inculpatului întrunesc elementele constitutive ale

infrațiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. e¹) și j) Cod penal, *omorul intenționat a unei persoane săvârșit asupra unui membru al familiei, cu deosebită cruzime*.

În cadrul ședinței preliminare, inculpatul a înaintat instanței cerere, întocmită de el personal privind examinarea cauzei în procedură simplificată în conformitate cu prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală invocând că recunoaște în totalitate faptele incriminate, este de acord cu calificarea și nu solicită administrarea de noi probe.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost contestată cu apeluri de către procuror, inculpat și avocatul acestuia Rusnac A.

3.1. Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea soluționării chestiunii legate de cheltuielile judiciare, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte și cu dispunerea încasării din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 18660 lei, suportate de stat pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală pe acest caz.

Conform art. 227 alin. (2) pct. 5) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt cheltuielile suportate în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală. Totodată, instanța de judecată în corespundere cu art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare.

Prima instanță nu a încasat din contul inculpatului cheltuielile judiciare, deși procurorul în cadrul dezbaterilor judiciare a solicitat încasarea acestora, instanța prin sentință le-a trecut în contul statului.

3.2. Avocatul Rusnac A. acționând în interesele inculpatului, a solicitat aplicarea față de Gasanov Aghil aplicarea unei pedepse mai blânde, întrucât la stabilirea acesteia instanța de fond nu a luat în considerare motivele invocate de apărare. Pedepsa penală, potrivit art. 61 alin. (2) Cod penal are drept scop mai întâi de toate corectarea condamnatului, iar corectarea presupune ca scop al pedepsei conștientizarea de către infractor a celor săvârșite. Totodată, instanța nu a efectuat o analiză completă a circumstanțelor cauzei, și anume, nu a făcut referire la persoana celui vinovat, cu toate că instanța trebuie să efectueze o analiză amplă a personalității infractorului, să dispună de date referitoare la calitățile fizice și psihice ale celui vinovat manifestate prin fapta comisă, în perioada premergătoare săvârșirii faptei prejudiciabile și după săvârșirea acesteia, precum și în timpul judecății.

3.3. Inculpatul a solicitat, la fel ca și apărătorul lui, să-i fie aplicată o mai blândă, menționând că din anul 1997 a locuit împreună cu victima, fiind o familie unită. S-a căsătorit în Azerbadjan, peste câțiva ani. Din motivul geloziei s-au început certurile în familie. În ziua comiterii infrațiunii nu ține minte cu exactitate ce s-a întâmplat.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, apelurile declarate au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea în vigoare a sentinței fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevante în cuprinsul sentinței. Concluzia primei instanțe privind calificarea infrațiunii este corectă, prin determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte

între semnele faptelor prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. e) și j) Cod penal. Totodată, instanța de apel a reținut că sentința se contestă în partea stabilirii pedepsei și a încasării cheltuielilor judiciare, însă temei pentru a interveni în această parte în hotărârea contestată, instanța nu a stabilit relevând în acest sens următoarele.

Prima instanță, judecând cauza, a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv toate circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală și corectă ajungând întemeiat la concluzia despre vinovăția inculpatului. De asemenea, justificat instanța a respins cererea procurorului despre încasarea de la inculpatul Gasanov Aghil a cheltuielilor judiciare.

Instanța de fond i-a aplicat inculpatului Gasanov Aghil o pedeapsă prevăzută de lege, proporțională faptei comise de acesta, ținând seama de persoana celui vinovat și consecințele infracțiunii. Pedeapsa este echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către persoana vinovată, precum și de alte persoane. Din considerentele indicate și ținând cont de analiza cumulativă a criteriilor de individualizare a pedepsei și coroborarea probelor care furnizează informațiile respective, precum și indicarea temeiurilor care fundamentează proporționalitatea între scopul reeducării infractorului, prin caracterul retributiv al pedepsei aplicate și așteptările societății față de actul de justiție realizat sub aspectul restabilirii ordinii de drept încălcate, instanța de apel a considerat că pedeapsa penală aplicată lui Gasanov Aghil corect a fost stabilită sub formă de 12 ani închisoare, cu respectarea art. 364¹ Cod de procedură penală.

Referitor la respingerea solicitării de încasare a cheltuielilor judiciare de la inculpat, instanța de apel a menționat că prima instanță corect a procedat, trecând în contul statului cheltuielile în mărime de 18660 lei.

Din apel și materialele cauzei rezultă că cheltuielile în sumă de 18660 lei țin de efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.2018.10.C0078 din 12.04.2018 în sumă de 3972 lei; raportului de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-135 din 16.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-134 din 15.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr.34/12/2-R-150 din 19.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr.201837A0061 din 05.03.2018 în sumă de 1078 lei; raportului de expertiză judiciară nr.201836S0037 din 14.05.2018 în sumă de 8570 lei.

Expertiza judiciară este o probă, care de rând cu celelalte probe acumulate pe parcursul urmăririi penale de către partea acuzării, au menirea de a demonstra în instanță vinovăția inculpatului în comiterea faptei prejudiciabile imputate acestuia. Sub acest aspect, a fost menționat că obligația pozitivă a statului de a colecta probe necesare în vederea constatării faptei penale, identificării făptuitorului și implicit asumarea cheltuielilor aferente procesului din contul statului. Tot aici, s-a făcut trimitere la prevederile alin. (3) art. 227 Cod de procedură penală, care stipulează că *cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.*

Drept urmare a celor invocate, în cazurile când expertizele au fost dispuse de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea lor vor fi achitate din contul mijloacelor bănești a bugetului de stat, dar nu a inculpatului, după cum pledează procurorul.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel procurorul și avocata Rusnac A., acționând în interesele inculpatului, o contestă cu recursuri ordinare solicitând casarea acesteia.

6.1. Procurorul, întemeindu-și cererea pe temeiul de casare prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei instanței de apel, în partea neadmiterii cerinței de încasarea a cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, cu remiterea cauzei la rejudecare în această parte.

Partea acuzării consideră că soluția instanței de apel, prin care a fost respinsă cerința procurorului referitoare la încasarea cheltuielilor de judecată contravine normelor procesual-penale în vigoare – art. 142, 227, 228, 229. Astfel, în opinia procurorului instanța de apel nu a soluționat corect chestiunea ce vizează încasarea cheltuielilor de judecată, eroarea respectivă urmând a fi corectată prin rejudecarea cauzei.

6.2. Avocata Rusnac A. acționând în interesele inculpatului, solicită casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri și aplicarea față de inculpat a unei pedepse mai blânde, menționând în acest sens că, atât prima instanță, cât și cea de apel nu a dorit să ia în considerare motivele invocate de partea apărării, mai mult ca atât, le-a respins ca nefondate apreciindu-le critic, susținând argumentele învinuirii. Nu au apreciat just probele pe cauză care sunt suficiente, directe, utile, care în ansamblu coroborează între ele și care confirmă că inculpatului i se putea aplica o pedeapsă neprivativă de libertate.

Instanțele nu au luat în considerare motivele invocate de apărare. Pedeapsa penală, potrivit art. 61 alin. (2) Cod penal are drept scop mai întâi de toate corectarea condamnatului, iar corectarea presupune ca scop al pedepsei conștientizarea de către infractor a celor săvârșite. Totodată instanța nu a efectuat o analiză completă a circumstanțelor cauzei, și anume nu a făcut referire la persoana celui vinovat, cu toate că instanța trebuie să efectueze o analiză amplă a personalității infractorului, să dispună de date referitoare la calitățile fizice și psihice ale celui vinovat manifestate prin fapta comisă, în perioada premergătoare săvârșirii faptei prejudiciabile și după săvârșirea acesteia, în timpul judecății.

Prin urmare, în opinia recurentei instanțele de fond nu au ținut cont de totalitatea condițiilor expres prevăzute de lege, inclusiv de a avea în vedere întreaga conduită a condamnatului înainte de săvârșirea faptei, după săvârșirea faptei, în timpul judecății, precum și alte aspect ce privesc personalitatea infractorului, bazându-se pe materialele cauzei.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate, în baza materialelor din dosar și raportat la criticele recurenților, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității și netemeinicii acestora, pentru următoarele motive.

Raționamentele instanței referitoare la soluția adoptată, se întemeiază *în drept* pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Pentru a statua asupra netemeinicii cererilor de recurs depuse de părți instanța a făcut verificările temeiurilor de casare invocate de recurenți, în raport cu actele dosarului, constatând că hotărârea recurată este conformă legii, fără a prezenta vreo lipsă, care să o afecteze, mai mult ca atât, nu există nici alte motive, neinvocate de recurenți, care ar putea fi luate în considerare din oficiu, de natură să răstoarne soluția instanței de apel adoptate pe caz în partea condamnării inculpatului și în partea chestiunii legate de încasarea cheltuielilor judiciare.

În corespundere cu dispoziția art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate și argumentate corespunzător de către titularii cererilor de recurs.

7.1. Din conținutul recursului declarat de procuror se constată că recurentul, făcând trimitere la cazul de casare prevăzut de pct. 6) din alin. (1) art. 427 din Codul de procedură penală, pledează pentru casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce ține de neîncasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, cu remiterea cauzei la rejudecare în această parte. Alegațiile procurorului în vederea susținerii celor solicitate sunt apreciate de instanța de recurs ca declarative, repetitive și vădit nefondate.

Or, instanța de recurs consemnează că cele avansate de recurent nu și-au găsit confirmarea, iar soluția adoptată pe marginea acestei spețe de către instanța de apel, de altfel și de prima instanță, în partea neîncasării cheltuielilor judiciare este legală, întemeiată și urmează a fi menținută integral.

Colegiul Penal consideră inadmisibilă revendicarea procurorului privitor la pretinsa încălcare admisă de instanța de apel, stipulată de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, privind neîncasarea cheltuielilor judiciare în sumă de 18660 lei din contul inculpatului pentru efectuarea: raportului de expertiză judiciară nr. 2018.10.C0078 din 12.04.2018 în sumă de 3972 lei; raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/2-R-135 din 16.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/2-R-134 din 15.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr. 34/12/2-R-150 din 19.02.2018 în sumă de 1680 lei; raportului de expertiză judiciară nr. 201837A0061 din 05.03.2018 în sumă de 1078 lei; raportului de expertiză judiciară nr. 201836S0037 din 14.05.2018 în sumă de 8570 lei, dat fiind că, în dispoziția art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, este stipulat expres că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul.

În situația când efectuarea expertizei a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea acesteia urmează a fi achitate din contul mijloacelor bănești ale

bugetului de stat, nu din contul inculpatului, după cum pretinde recurentul. O atare prevedere legală expresă se conține în dispoziția art. 75 alin. (3) din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, unde este stipulat că, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală. Excepția despre care ne relevă legiuitorul cuprinsă în art. 142 Cod de procedură penală, nu este incidentă cauzei date.

Drept urmare, corect instanța de apel a statuat că plata pentru efectuarea acestor acțiuni procesuale, în sumă totală de 18660 lei, urmează a fi încasată din contul bugetului de stat, dar nu a inculpatului, întrucât o acoperire legală în acest sens nu există la moment. Prin alte cuvinte, atât normele procesual-penale relevante cauzei, cuprinse în art. 227 - 229, precum și cele din Legea specială nr. 68/2016 amintită supra, stabilesc că responsabilul pentru achitarea plăților încasate de la stat în folosul organelor îndrituite cu efectuarea expertizelor judiciare, sunt ordonatorii unor atare acțiuni procesuale.

Exceptând cele notate supra, instanța de recurs în acest aspect mai menționează că, ca atare, în temeiul art. 51 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, procurorul este în drept să pornească o acțiune civilă împotriva învinutului, inculpatului sau a persoanei care poartă răspundere materială pentru fapta comisă, acționând în interesele statului, pe când la caz, acuzatorul de stat nu a înaintat o atare acțiune.

Pentru toate considerentele arătate supra, Colegiul Penal a conchis asupra soluției de inadmisibilitate a recursului declarat de procuror, cu menținerea statuărilor din decizia instanței de apel în partea contestată.

7.2. Privitor la recursul ordinar înaintat de apărătorul inculpatului, Rusnac A., Colegiul, analizând cu atenție textul cererii de apel în paralel cu cea din recurs, constată că același apărător critică aceleași chestiuni de drept la ambele etape procesuale – aplicarea față de inculpat a unei pedepse mai blânde. Însă, raționamentul care poate condiționa aplicarea unei pedepse redozate într-o cauză penală, întotdeauna are la origine persoana inculpatului și comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei față de infracțiune, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă, conduita bună; străduința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită, comportarea sinceră în cursul procesului și, pe de altă parte, executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice sau să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

În toate cazurile, este prerogativa instanțelor de fond să aprecieze dacă scopul pedepsei poate fi atins prin aplicarea unei pedepse orientate spre maximul sau minimul prevăzut de lege, iar în formarea acestei convingeri, instanțele urmează să țină cont de totalitatea condițiilor expres stipulate de lege, ceea ce la caz anume în această consecutivitate și s-a realizat. Pentru acestea, Colegiul apreciază că recursul declarat de avocata Rusnac A. este mai degrabă un „*apel deghizat*”, decât un „*efort conștiincios de a corecta o eroare judiciară*”, care se bazează în mod esențial pe argumente deja examinate minuțios și respinse în cadrul procedurii precedente, iar în prezent nu există

„*circumstanțe cu caracter substanțial și convingător*”, care să justifice ingerința în hotărârea instanței de apel sau în cea a primei instanțe, în latura stabilirii pedepsei.

Colegiul consideră că pedeapsa stabilită inculpatului pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. e¹) și j) Cod penal - de 12 ani închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis, este echitabilă, proporțională și va contribui la atingerea scopului de corectare și reeducare a lui Gasanov Aghil. Totodată, se relevă că pedeapsa de 12 ani este fixată în limitele speciale prevăzute de art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală. Concomitent, urmează de indicat că în cuprinsul deciziei instanței de apel au fost expuse deja raționamentele care au stat la baza respingerii solicitării părții apărării de a-i stabili lui Gasanov Aghil o pedeapsă mai blândă.

Față de lucrul judecat de către instanțele de fond, Colegiul consideră că o atare modalitate de individualizare a pedepsei corespunde exigențelor legii penale, iar pedeapsa aplicată infractorului este echitabilă raportat la scopul urmărit de legislator în art. 61 Cod penal, care îl va descuraja pe viitor de a comite alte fapte infracționale.

În subsidiar, Colegiul mai evidențiază că stabilirea sancțiunilor de drept penal este, pe de o parte, o sarcină care îi revine legislatorului, care stabilește pedepsele și celelalte sancțiuni de drept penal prin fixarea unor limite minime și maxime ale acestora, în conformitate cu importanța abstractă a valorii sociale protejate, iar pe de altă parte, o sarcină pe care instanța o realizează în limitele impuse de lege.

În altă ordine de idei, instanța de recurs consemnează că, de regulă, pentru a se reține eroarea de drept stipulată în pct. 10) și pentru a se statua că în cauza deferită judecării instanțele ierarhic inferioare au aplicat pedepse individualizate contrar exigențelor legale, acestea urmau să facă abstracție de prevederile art. 75 Cod penal, care reglementează criteriile generale de individualizare a pedepselor, dintre care unele se referă la respectarea prevederilor părții generale a Codului penal, în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor de drept penal – limitele fiecărei pedepse, limitele în raport de concurs de infracțiuni, recidivă, circumstanțe agravante și atenuante etc., dar și de limitele stabilite în partea specială a Codului, criteriile de fapt pentru individualizarea pedepsei se referă la gradul de pericol al faptei săvârșite, la persoana făptuitorului, la împrejurările care atenuază sau agravează răspunderea penală.

De facto, cerința textuală a acestui caz de casare presupune că s-a încălcat legea penală sau cea procesual-penală la aplicarea pedepsei și la stabilirea limitelor acesteia, sau a modului de executare, fiind inacceptabil faptul că avocata Rusnac A., pe calea recursului ordinar, dorește să se ajungă practic la o nouă analiză a circumstanțelor de fapt din sentința primei instanțe și din decizia instanței de apel nu pentru a fi corectată vreo eroare judiciară, ci doar în vederea stabilirii unei pedepse mai blânde în privința lui Gasanov Aghil, în acest sens instanța de recurs ordinar transformându-se într-o veritabilă instanță de apel, ceea ce excede scopul funcționării acesteia.

Având ca reper considerentele arătate în partea descriptivă a prezentei decizii și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal concluzionează că, la judecarea acestui dosar în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 227-229, 414-419 Cod

de procedură penală, iar argumentele din recursurile ordinare declarate de acuzatorul de stat și apărătorul inculpatului, sunt vădit neîntemeiate.

8. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, și de avocatul Rusnac Aliona în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe Gasanov XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 10 iulie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion